

ФОРМУВАННЯ ЗНАТЬ І ВМІНЬ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ В ПРОЦЕСІ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розглянуто можливість і перспективи застосування навчально-методичного забезпечення формування міжкультурної компетентності в процесі професійної підготовки фахівця гуманітарного профілю. Запропоновано методика формування міжкультурної компетентності студентів.

Ключові слова: навчально-методичне забезпечення, формування міжкультурної компетентності, професійна підготовка.

Глобалізація та інтернаціоналізація вищої освіти, процес модернізації європейської вищої освіти, інтеграція України у європейський та світовий освітній простір, розширення процесів міжнародної взаємодії, запровадження досвіду вищих навчальних закладів і наукових установ міжнародного освітньо-наукового простору зумовлює зростання значення вищої педагогічної освіти та визначає нове бачення професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю. Ситуація полікультурного освітнього та професійного простору і стан культурного різноманіття усіх регіонів України вимагають підвищення рівня міжкультурної компетентності фахівців.

Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. (2013 р.), Національна рамка кваліфікацій України (2011 р.), міжнародні документи, зокрема доповіді Європейської Комісії з покращення якості навчання і вивчення у європейських вищих навчальних закладах (2013 р.), Бухарестське комюніке "Використання нашого потенціалу з найбільшою користю: консолідація європейського простору вищої освіти" (2012 р.), європейські Стратегії модернізації вищої освіти (2011 р.), Висновки Ради Європейського Союзу щодо інтернаціоналізації вищої освіти (2010 р.), Проект Європейського Союзу "Тюнінг" – "Налаштування освітніх структур в Європі" (2011 р.), Стратегії "Європа–2020" (2010 р.); "Тенденції у глобальній вищій освіті: відстеження академічної революції" (2009 р.) визначають важливі стратегічні напрями, завдяки яким змінюється підхід до професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю у педагогічних університетах, спрямований на становлення й розвиток у сучасного фахівця здатності орієнтуватися у світовому професійному просторі, його готовності до міжкультурної комунікації – взаємодії представників різних культур, що зумовлює необхідність формування міжкультурної компетентності сучасного фахівця. Ціль європейської Стратегії модернізації вищої освіти – посилення якості освіти через мобільність і міжнародну співпрацю. Навчальна мобільність допомагає молодим людям підвищити свій професійний потенціал, розвинути соціальні й міжкультурні навички [16].

Міжкультурна компетентність як комплекс функціональних умінь розуміти погляди й думки представників іншої культури, коректувати свою поведінку, долати конфлікти в процесі комунікації, визнавати право на існування різних цінностей, норм поведінки є однією з визначальних характеристик високого рівня готовності сучасного фахівця та основою для його професійної мобільності, підготовки до швидкозмінних умов життя, залучення фахівця до стандартів світових досягнень, збільшення можливості професійної самореалізації на основі комунікативності та толерантності. Міжкультурна освіченість є важливою складовою фахової компетентності; компонентами міжкультурної підготовки є формування соціальної й етнічної ідентичності, виховання толерантності, здатності адаптуватись до іншого лінгвістичного середовища.

Мета статті – розглянути застосування навчально-методичного забезпечення для формування міжкультурної компетентності як складової професійної компетентності майбутніх фахівців гуманітарного профілю.

Питання вдосконалення професійної підготовки фахівців гуманітарного профілю у вищих навчальних закладах досліджувалась у працях зарубіжних і вітчизняних вчених у аспектах: професійна підготовка фахівців (А. Алексюк, С. Амеліна, В. Андрущенко, Я. Болубаш, В. Гриньова, І. Дичківська, М. Євтух, С. Калашнікова, Б. Корольов, В. Кремень, Н. Кузьміна, В. Луговий, М. Майборода, В. Манько, Г. Онкович, І. Підласий, Н. Побірченко, О. Пехота, С. Сисоєва, В. Сластьонін, М. Степко, О. Сухомлинська та ін.); психолого-педагогічні засади професійної підготовки фахівців у країнах Західної Європи та США (Н. Абашкіна, Т. Десятов, Н. Журавська, Ю. Кіщенко, Л. Отрошенко, Л. Пуховська, Т. Саєнко, Ж. Таланова); підготовка вчителів у зарубіжній школі (Б. Вульфсон, Г. Козлакова, К. Корсак, Н. Ничкало, Л. Пуховська); проектування педагогічних систем і технологій (В. Беспалько, І. Лернер, С. Сисоєва); організація навчального процесу в педагогічних навчальних закладах (С. Архангельський, О. Гура, Т. Сущенко та ін.); дослідження у галузі професійної компетенції й компетентності (В. Гриньова, І. Зарубінська, Є. Зеєр, І. Зязюн, Г. Копил, І. Соколова); формування комунікативної компетентності (Л. Барановська, Т. Левченко, Л. Мітіна, Ю. Пассов, І. Секрет та ін.); формування соціокультурної компетентності

(О. Бирюк, Р. Гришкова, І. Закір'янова, Д. Іщенко та ін.); формування міжкультурної комунікативної компетенції (Ю. Акаймова, Т. Атрощенко, Л. Баммер, І. Бахов, М. Беннет, М. Бирам, Р. Брислін, Н. Жданова, О. Зеліковська, К. Кнапп, Т. Петтигру, І. Плужник, Г. Тріандіс, Н. Удовиченко, Д. Флівелінг, М. Хаммер, Д. Хирш, Е. Холл, А. Шмидт) [10; 17–19].

Міжкультурна компетентність у сучасній науковій думці досліджується у контексті світових освітніх тенденцій, міжнаціональних і міжкультурних відносин, фахової підготовки, полікультурної освіти тощо.

Науковий інтерес до міжкультурної компетентності став об'єктом численних зарубіжних і вітчизняних досліджень: Н. Авшенюк, Є. Верещагіна, Л. Гришаєва, В. Гадікунст, О. Зеліковська, В. Костомарова, Н. Крилова, Л. Маркіна, Н. Ничкало, Ю. Пассов, А. Пеліпенко, А. Садохін, С. Тер-Мінасова, І. Халєєва, Л. Цурикова, Н. Якса тощо [1; 7; 15; 20; 21].

Дослідження показало, що процес оволодіння міжкультурною компетентністю ґрунтується на ідеях, висунутих Н. Авшенюк, Н. Васильєвою, Є. Верещагіним, К. Кнаппом, Л. Корнєєвою, В. Костомаровим, А. Садохіним, І. Смирновим, А. Третьяковим, І. Халєєвою, А. Шмидтом, та будується на методологічній і психологічній базі, яка включає концепцію вторинної мовної особистості та її відбиття в концепції міжкультурно орієнтованої особистості; концепції цілісності, рефлексивності, діалогічності, емоційності когнітивних процесів гуманітаріїв; цілісного моделювання процесу підготовки фахівця [2; 7; 8; 12; 11].

Науковці зазначають, що міжкультурна компетентність включає такі компоненти: особливості мислення, знання й уміння, дії, що стосуються рідної й виучуваної культур. Особливості мислення включають розуміння зв'язку між мовою, мисленням і культурою; пізнання на межі рідної та виучуваної мов; усвідомлення рівнозначності й розмаїття культур і культурних аспектів; критичний погляд на власну й виучувану культуру. Під уміннями розуміють: інтерпретацію культурних фактів; співвідношення подій у рідній та виучуваній культурі; отримання й засвоєння нових знань про культуру; застосування знань у практичних ситуаціях і в спілкуванні.

У зарубіжних дослідженнях міжкультурної компетентності наголошується, що крім іноземної мови, цикл гуманітарних предметів для студентів гуманітарного профілю містить достатню основу для формування міжкультурної компетентності, що не використовується належним чином і не дозволяє підготувати фахівця професійного спілкування, який вільно орієнтується в ситуаціях на міжнародному рівні (Р. Агадулін, К. Беннет, О. Леонтович, І. Плужник, Ю. Рот, А. Садохін, Н. Смірнова, Н. Якса) [7; 14; 15; 21].

Метою формувального експерименту був розвиток міжкультурної компетентності та навичок міжкультурного професійного спілкування. Ця мета конкретизувалась у таких цілях: пробудження у всіх учасників навчально-виховного процесу інтересу до навчального і міжкультурного професійного спілкування та готовності до формування міжкультурної компетентності; підвищення рівня володіння психолого-педагогічними знаннями про міжкультурне професійне спілкування; формування системи міжкультурних комунікативних умінь; виховання особистісних якостей, вагомих для розвитку міжкультурного професійного спілкування.

Дослідно-експериментальну роботу було організовано у відповідності до вимог щодо формувального експерименту педагогічних досліджень (Ю. Бабанський, С. Гончаренко, С. Єлканов, Н. Кузьміна, І. Лернер, М. Скаткін та ін.) [3; 4; 6].

В основу дослідження було покладено системний, культурологічний, аксіологічний, діяльнісний та особистісно-зорієнтований підходи до формування міжкультурного професійного спілкування, які й визначили організацію, логіку і відбір методів, умов та засобів дослідження. Системний підхід передбачав формування міжкультурного професійного спілкування як цілісної системи; культурологічний у поєднанні з аксіологічним дозволив зосередити увагу на її ціннісних аспектах; згідно з особистісно-зорієнтованим підходом враховувалися індивідуальні особливості студентів; діяльнісний підхід забезпечив практичну реалізацію набутих студентами знань, умінь і навичок міжкультурного професійного спілкування.

Базою формувального етапу експерименту став Севастопольський міський гуманітарний університет та ПО СМГУ (800 студентів спеціальностей: психологія, філологія, педагогіка та вчителів іноземної мови). Експериментальні групи налічували 590 студентів, контрольні – 210; 150 вчителів (експериментальні групи), контрольні – 50. Порівняльне вивчення тих самих студентів / учителів проводилося рік за роком. Період формування певних компонентів міжкультурного професійного спілкування тривав три-чотири роки. Вся діяльність на формувальному етапі експерименту була спрямована на оволодіння майбутніми гуманітаріями теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для успішного виконання професійних завдань під кутом зору міжкультурного професійного спілкування, свідоме застосування їх у штучно створених (навчальне спілкування) і реальних (практика, проектна робота, участь у МОП та проектах, міжнародних конференціях тощо) ситуаціях.

Експериментальне дослідження проводилось безпосередньо дисертантом у процесі:

– проведення занять з нормативних дисциплін гуманітарного циклу (міждисциплінарний курс "Міжкультурна професійна комунікація. Training professional skills and intercultural communication", "Англійська мова професійного спрямування (з 1 по 5 курси)", "Іноземна мова. Кросс-культурне навчання", "Методика викладання іноземної мови та культури" (3-4 курси), "Формування міжкультурної компетентності вчителів в умовах інтернаціоналізації освіти", "Науковий дискурс" (5 курсе);

– проведення занять з нових дисциплін за вибором вищого навчального закладу та за вибором студента, введених у навчальний процес за ініціативою дисертанта ("Основи міжкультурного спілкування", "Іноземна мова. Культура та культурні розбіжності" (1-2 курси), "Професійна діяльність учителя в міжнародному освітньому просторі" (3-5 курси), "Кросс-культурне навчання засобами ІКТ"

(1-5 курси), "Методичні засади підготовки КВР та ДР з методики викладання іноземної мови та культури" (3-5 курси), "Університетська освіта: програма та методичні вказівки до самостійної роботи з курсу "Іноземна мова. Кросс-культурне навчання" (5 курсе);

– роботи професійно-орієнтованого практикуму з педпрактики "Англійська мова професійного спілкування"; практикум за темою "Професія вчителя. Вчимо вчитися" (1-5 курси);

– роботи психолого-педагогічного семінару "Міжкультурне спілкування у навчанні" для студентів, викладачів і науковців;

– проведення зі студентами та викладачами тренінгів з розвитку навичок і вмінь міжкультурного професійного спілкування;

– організації позааудиторної та виховної роботи у формі заходів, спрямованих на підготовку до участі в МОП, конкурсах, олімпіадах;

– участі як консультант у науково-дослідних проектах міжнародної програми Темпус для студентів і викладачів гуманітарного профілю;

– підготовки студентів до навчально-виробничої практики і стажування за кордоном;

– педагогічного консультування з питань міжкультурного професійного спілкування;

– проведення занять з проблемно-тематичних курсів підвищення кваліфікації вчителів англійської мови державних установ професійної освіти ("Професійна діяльність учителя в міжнародному освітньому просторі"; "Формування міжкультурної компетентності вчителів іноземних мов в умовах інтернаціоналізації освіти". "Training professional skills and intercultural communication" ("Міжкультурна професійна комунікація"); "Методика навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах").

За розробленою дисертантом програмою і методикою працювали викладачі Севастопольського міського гуманітарного університету – кафедр: філології (у процесі викладання дисциплін "Українська мова професійного спрямування", "Українське ділове мовлення", "Культура мовлення", "Культура наукової мови", "Історія української культури", "Іноземна мова", "Іноземна мова професійного спрямування", "Ділова іноземна мова", "Науковий дискурс", "Комунікативні стратегії"), філософії, історії, соціології (у читанні дисциплін "Педагогіка і психологія", "Основи конфліктології", "Основи теорії мовної комунікації", "Етика і естетика", "Основи науково-педагогічних досліджень", "Культурологія"), низки спеціальних кафедр ІПО СМГУ (при викладанні спеціальних курсів і проблемно-тематичних курсів підвищення кваліфікації вчителів державних установ професійної освіти).

На когнітивно-операційному етапі формувального експерименту відбувалось: узагальнення наявного досвіду міжкультурного спілкування як результату пізнання дійсності; формування системи психолого-педагогічних знань про міжкультурне спілкування та міжкультурне професійне спілкування і його особливості; збагачення системи цінностей особистості через сприйняття іншої культури; сприяння розвитку уваги, пам'яті, мислення у ситуаціях міжкультурного професійного спілкування; вплив на сформованість уявлень і суджень про міжкультурне спілкування як форму міжособистісних стосунків з представниками інших культур.

З цією метою було внесено зміни до змісту нормативних дисциплін та дисциплін за вибором студента і ВНЗ. Експериментальна робота підтвердила, що потенціал нормативних дисциплін гуманітарного циклу може використовуватись для введення додаткового матеріалу стосовно виділених нами аспектів міжкультурного професійного спілкування: мотиваційного, емоційно-чуттєвого, операційно-діяльнісного та комунікативного [5].

На другому етапі формування МКК – використовувалися матеріали підручника "Coping with diversity", що відображають цінності професійних проєкцій культури в мовленні. Проводився аналіз англомовного професійного мовлення, виявлялися непрямі способи висловлення негативного змісту, формувалися вміння активного слухання, стратегії і тактики ведення професійного спілкування, виконувалися завдання, спрямовані на виявлення прихованого значення вислову. Використовувалися технології контекстного спостереження, крос-культурного аналізу і коментування профільних текстів, тренінгів професійно-поведінкової й емоційно-мовної сенситивності.

Крос-культурний аналіз профільних текстів на схожість і відмінності проявляється не тільки в особливостях мовленнєвого оформлення, але й у поведінці, поглядах представників іншої правової культури. Наприклад, при обговоренні проблем, пов'язаних з системою викладання, студенти коментували профільні тексти, виділяючи схожість і відмінності у розумінні цієї проблеми в різних культурах.

На третьому етапі формування МКК – творчому – використовувалися матеріали підручника, пов'язані з практичним застосуванням проблемно-пошукових комунікативних завдань, що націлюють студентів на ухвалення й обґрунтування етичних рішень, тлумачення й інтерпретацію культурно-специфічних професійних проявів.

Ми використовували методи аналізу професійної сенситивності, професійних інцидентів, вирішення проблемних ситуацій, технології кросс-культурного аналізу профільних текстів і тренінги, застосовували рольові ігри, симуляції, групові дискусії, коментування наочно представленої професійної інформації в схематично-графічному варіанті.

Спецкурс проводився паралельно із заняттями з англійської мови і переслідував мету навчити студентів застосовувати комунікативні вміння і професійний тезаурус у дисциплінах гуманітарного циклу в процесі реальної англомовної МК. Комунікація здійснювалась у процесі пошуку інформації про конкурси, що підтримувалися міжнародними грантами у сфері навчання / викладання, запитів про міжнародні стажування, складання заявок, резюме, анотацій, написання тез доповідей і виступів, есе, що посилаються на творчі конкурси з викладацької тематики.

Зміст спецкурсу включав: ознайомлення студентів з нормами етики в процесі викладання, надання інформації про можливості навчальної, наукової і практичної роботи за гуманітарними спеціальностями на міжнародному рівні; встановлення контактів із зарубіжними колегами; проведення поведінкових тренінгів з культури професійно-ділового спілкування.

Заняття зі спецкурсу "Міжкультурна професійна комунікація" поглиблювали професійну підготовку студентів, спрямовуючи їхні дії на сприйняття, пошук, обговорення інформації у сфері викладання, її подальше застосування у звичній міжкультурній комунікації. Зокрема, обговорення проблеми професійних якостей учителя (глибоких знань, етичності та високої моралі, етикетності, чіткості, послідовності, відповідальності) стало основою для застосування методу аутокоментування вітагенних МК ситуацій. Студенти, підтверджуючи проблему професіоналізму вчителя, інтерпретували професійну поведінку вчителя в Україні і в англomовних країнах не тільки з урахуванням ціннісних орієнтацій культур, але й через призму сутнісної сфери їхньої діяльності. МК діяльність студентів припускала використання інтернет-ресурсів бібліотек зарубіжних університетів. Результатом цієї роботи стало написання есе "Survey on Developing Teaching Skills", що дозволило студентам уточнити і поглибити свої уявлення про професіоналізм учителя в цілому, розширити їх на основі зарубіжного досвіду.

Пошук матеріалів щодо можливостей навчання за кордоном забезпечив студентам широту уявлень про існуючі організаційні структури, приватні інститути, спеціальні фонди, які можуть забезпечити фінансову підтримку для навчання за кордоном, про можливості спеціалізації і кваліфікації, які вони можуть при цьому отримати (умови прийому, вимоги програми, академічні ступені). Студенти використовують інтернет-сайти конкретних університетів.

Дані, отримані на початковому та кінцевому етапах формуючого експерименту, дали можливість оцінити рівень засвоєння студентами експериментальної та контрольної груп професійних знань і сформованості вмінь: здатність використовувати свої знання та можливості; ступінь обізнаності про показники своєї міжкультурної діяльності та оволодіння методикою роботи із студентами та учнями; ступінь готовності до самостійного виконання професійних обов'язків; здатність до міжкультурної комунікації, самооцінки та подальшого розвитку.

Значна увага приділялася формуванню узагальнених способів реалізації теоретичних знань, які в подальшому трансформувалися на рівні відповідних навичок та вмінь міжкультурної комунікації.

Таким чином, під час експериментального навчання нами було здійснено апробацію навчально-методичного забезпечення досліджуваного процесу. В результаті формувального впливу відбулися статистично значущі зміни в рівнях сформованості компонентів готовності студентів експериментальних груп, що сталися в рівні сформованості міжкультурної компетентності майбутніх фахівців під впливом запропонованої методики.

Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку й апробацію методик діагностики сформованості міжкультурної компетентності студентів гуманітарного профілю.

Використані джерела

1. Авшенюк Н. М. Сучасні міжнародні підходи до розуміння феномену транснаціональної вищої освіти / Н. М. Авшенюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vkmu/2009_13/Avshenuk.htm
2. Атрощенко Т. О. Розвиток культури міжнаціонального спілкування майбутнього вчителя початкових класів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. О. Атрощенко. – К., 2005. – 212 с.
3. Гончаренко С. У. Освіта. Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. – С. 614–616.
4. Гура О. І. Теретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності вчителя вищого навчального закладу в умовах магистратури : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 / О. І. Гура; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя : [б. в.], 2008. – 546 с.
5. Довбня Е. В. Українсько-індійські культурні паралелі у формуванні змісту міжкультурного навчання філологів гінді / Е. В. Довбня // Вища освіта України : теоретично та науково-практичний часопис / [за ред. В. І. Лугового, М. Ф. Степка]. – К. : Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2012. – № 1. – додаток 2. – Тематичний випуск "Наука і вища освіта" – С. 68–75.
6. Загвязинский В. И. Методология и методы психолого-педагогического исследования : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Загвязинский. – М. : ИЦ Академия, 2001. – 208 с.
7. Леонтович О. А. Введение в межкультурную коммуникацию / О. А. Леонтович : учебн. пособ. – М. : Гнозис, 2007 – 386 с.
8. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня "магістр"] / [О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.]; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2011. – 344 с.
9. Осадча Т. Ю. Оцінювання міжкультурної компетенції на заняттях з іноземної мови та культури як важливий фактор мотивації студентів: закордонний досвід / Т. Ю. Осадча // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 13. – С. 153 – 161.
10. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах : кол. моногр. / В. Андрущенко, Н. Двінська, Б. Корольова та ін. ; за заг. ред. В. Андрущенко, В. Лугового. – К. : Пед. думка, 2008. – 256 с.

11. Отрощенко Л. С. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців зовнішньоекономічного профілю у вищій освіті Німеччини : [монографія]. / Л. С. Отрощенко – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009. – 207 с.
12. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики / Е. И. Пассов. – М. : Русский язык, 1989. – 239 с.
13. Педагогіка вищої школи / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волошук та ін.] ; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. – К. : Пед. думка, 2009. – 256 с.
14. Плужник И. Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.01 / И. Л. Плужник. – Тюмень, 2003. – 29 с.
15. Садохин А. П. Межкультурная компетентность как социокультурный феномен : монография. – Калуга, Изд-во "Эйдос", 2008. – 268 с.
16. Самойленко Н. Б. Концепція формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців гуманітарного профілю у вищих педагогічних навчальних закладах у сучасних умовах / Н. Б. Самойленко // Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 20–21 березня 2014 р. – Ялта, 2014. – Ч. 1. – С. 316–324.
17. Самойленко Н. Б. Програмно-методичний комплекс для розвитку міжкультурної компетентності фахівців гуманітарного профілю / Н. Б. Самойленко // Zbiór raportów naukowych. "Naukowe prace, praktyka, organizowania, innowacje 2013 roku". (30.12–31.12.2013) : зб. наук. праць. – Закопане : Diamond trading tour, 2013 р. – С. 67–71.
18. Самойленко Н. Б. Developing of students of humanities intercultural competence in globalizing world / Самойленко Н. Б. // The Global English Teacher: Improving What Works and Fixing What Doesn't : зб. наук. праць (англ. м.). – Кіровоград ПП "Центр оперативної поліграфії "Авангард", 2014. – С. 24–25.
19. Самойленко Н. Б. Preparing Ukrainian students for the teaching writing in intercultural university settings / Н. Б. Самойленко // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. – Slovakia, 2014. – Vol. 1. – № 1. – P. 114–117.
20. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.abroad.ru/english/termin/1.htm>
21. Якса Н. В. Тезаурус з проблеми міжкультурної взаємодії: словник / Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : вид-во ЖДУ ім. Франка, 2006 – 164 с.

Самойленко Н. Б.

ФОРМИРОВАНИЕ ЗНАНИЙ И УМЕНИЙ МЕЖКУЛЬТУРНОГО ОБЩЕНИЯ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА ГУМАНИТАРНОГО ПРОФИЛЯ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

В статье рассмотрена возможность и перспективы применения учебно-методического обеспечения в процессе формирования межкультурной компетентности специалиста гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки студента. Предложена методика формирования межкультурной компетентности специалиста.

Ключевые слова: учебно-методическое обеспечение, формирование межкультурной компетентности, профессиональная подготовка.

Samoylenko N. B.

DEVELOPING KNOWLEDGE AND ABILITIES OF A FUTURE SPECIALIST'S OF HUMANITIES INTERCULTURAL COMPETENCE IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

Considered in the article is the possibility and prospects of implementation of the course book materials in the process of developing future specialist's of humanities intercultural competence in the process of professional training. The methodology of developing future specialist's intercultural competence is offered.

Key words: the course book materials supply, forming intercultural competence, professional training.

Стаття надійшла до редакції 14.08.14